

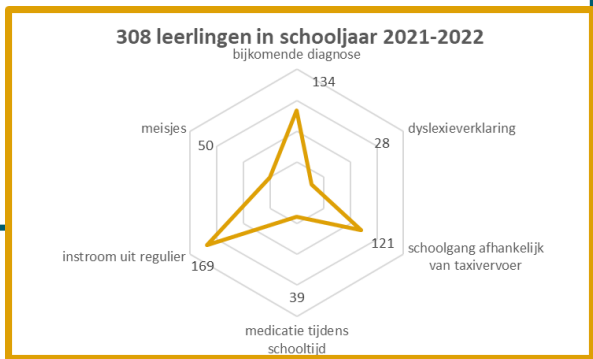
SCHOOLPLAN 2021-2025

Onderwijsconcept en missie

Ons motto is *bouwen in balans*. Ons specialisme is het bieden van voltijds dagonderwijs aan leerlingen met autisme in een klassikale setting. Ons streven is dat leerlingen zich bij ons op school zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen, zowel op sociaal-emotioneel als op cognitief gebied. Wij zijn pas tevreden als leerlingen bij ons zo 'geland' en 'gegroeid' zijn dat ze qua kennis, vaardigheden en 'als persoon' succesvol kunnen doorstromen naar het vervolgonderwijs.

We bouwen:

- ◊ een klassikale setting met een compact, multidisciplinair team
- ◊ een vaste plek voor leerlingen in de klas en een rooster 'zonder gaten'
- ◊ samen met leerlingen, ouders en hulpverlening
- ◊ aan uitdagende situaties voor leerlingen in de nabijheid van leerkrachten
- ◊ vanuit de aanname dat struikelen hoort bij groeien

“ **BOUWEN DOEN WE NIET ALLEEN,
BOUWEN DOEN WE SAMEN** ”

Koers 2021-2025

Het Leo Kannercollege is in 2007 opgericht om onderwijs te bieden aan leerlingen met autisme die in het regulier onderwijs niet tot leren kwamen. Vanaf leerjaar 1 hebben we de school stap-voor-stap opgebouwd. We zijn inmiddels 25 klassen groot en bieden drie leerwegen, vmbo-tl, havo en vwo. Slagingspercentages, bestendiging en feedback van oud-leerlingen leren ons dat we op de goede weg zijn.

Ondanks Passend Onderwijs merken we dat er nog steeds een groep leerlingen is die in het regulier onderwijs niet tot leren komt. Verder merken we dat het autisme in de dynamiek en het tempo van de samenleving steeds meer en eerder knelt. Hiernaast zien we bij vervolgonopleidingen en op de arbeidsmarkt een accentverschuiving van kennis naar vaardigheden. Daarom bouwen we ons curriculum uit met een vaardigheidsaanbod waarin onder andere aandacht is voor samenwerken, reflecteren en communicatieve vaardigheden.

We hebben de afgelopen jaren ook kennisgemaakt met jongeren waarbij het autisme zich zo uit dat volledige schoolgang niet mogelijk is. Hun ontwikkelruimte wordt door de huidige wet- en regelgeving beknot. We willen met onze ketenpartners verkennen hoe we als LKC voor deze jongeren het perspectief op leren en ontwikkelen kunnen openen. We streven hierbij naar een duurzaam perspectief in plaats van kortlopende trajecten.

Aan deze thema's besteden we de komende vier jaar extra aandacht:

TOEGANG TOT VERVOLGONDERWIJS

- ◊ Voor de kernvakken onderzoeken we hoe naast de lesmethodes met educatieve software de ontwikkeling van de leerlingen kunnen stimuleren richting vervolgonpleiding.
- ◊ We ontwikkelen hybride toetsbeleid, waarbij we summatieve toetsing aanvullen met formatieve varianten.
- ◊ We stemmen onze lesinhoud af op de aanstaande vernieuwing van de eindtermen in het voortgezet onderwijs.
- ◊ We bevorderen de generalisatie van schoolse vaardigheden door handvatten te bieden voor de begeleiding van schooltaken thuis.

ONDERWIJSAANBOD OP VAARDIGHEDEN

- ◊ We trainen de reflectievaardigheid van leerlingen met portfolio-opdrachten waarin ze leren kijken naar hun ontwikkeling op het gebied van leergebiedoverstijgende vaardigheden.
- ◊ De vak- en werkgroepen ontwikkelen doorlopende leerlijnen voor onder andere *computational thinking, formuleren & redeneren* en *practicumvaardigheden*. In deze leerlijnen is ook aandacht voor de generalisatie van het geleerde bij andere vakken.
- ◊ Met projectonderwijs bieden we leerlingen een onderwijsvorm die draait om samenwerkbaarheid, 'out-of-the-box'-denken en reflectieskills.
- ◊ Alle leerlingen in leerjaar 4 lopen stage waardoor ze hun kennis en vaardigheden buiten school in de praktijk kunnen brengen.

PERSOONSVORMING

- ◊ De vier pijlers van UNESCO (vrede & mensenrechten, wereldburgerschap, intercultureel leren, duurzame ontwikkeling) bieden een stevig fundament waarop onze leerlingen hun burgerschap kunnen ontwikkelen. We bouwen daar een activiteitencurriculum omheen.
- ◊ We willen de inzet van jeugdhulp versnellen met behulp van ketenpartners, onder andere door de inzet van Jeugdhulp op School en begeleidingstrajecten van Centrum Autisme op school.

DUURZAME TEAMONTWIKKELING

- ◊ Medewerkers brengen hun expertise samen en zetten dit in voor vakoverstijgende onderwijsontwikkeling. Het delen van expertise binnen en buiten school draagt bij aan de onderwijskwaliteit.
- ◊ Samen school maken vraagt om een open feedbackcultuur. Dit heeft na de coronaperiode onze intensieve aandacht.

Benieuwd wat we precies van plan zijn? Draai de bladzijde om!

WOORD VOORAF

Schooljaar 2024-2025 is het vierde deel van schoolplan 2021-2025. Het schoolplan bevat onze wensen en ambities om de school verder te ontwikkelen en een rijk, toekomstbestendig aanbod aan de leerlingen te kunnen doen. Een aantal projecten gaat in 2024-2025 hun slotjaar in en richt zich op borging. Andere projecten beginnen aan een nieuwe ontwikkelfase en zien we terug in schoolplan 2025-2029. Waarmee we schoolplan 2025-2029 verder vullen, ontwerpen we komend jaar.

Voor het zover is, biedt 'Werk in uitvoering, deel 4' een inkijkje in de 'bewegingen', projecten en scholingen die achter de schermen gaande zijn ter afronding van schoolplan 2024-2025.

DUURZAME TEAMONTWIKKELING

De teamscholingen van schoolplan 2021-2025 beslaan een breed aanbod, van applicatiescholingen tot een cultuurverandering. De applicatiescholingen in de eerste jaren dienden een didactisch doel: NUMO ter versteviging van de kernvakken en Prowise voor verrijking van de smartboardlessen.

Ook digitaal portaal Zien!VO begon als applicatiescholing, maar behelst eigenlijk een observatie- en gesprekstoel om ontwikkelruimte bij leerlingen in beeld te brengen, met name in sociaal-emotioneel opzicht. Leraren vullen inmiddels twee keer per jaar de Zien!VO-vragenlijst in en delen de uitkomsten in de periodieke voortgangsgesprekken met leerlingen en ouders: de ontwikkelgesprekken. In 2024-2025 introduceren we de vragenlijst ook bij leerlingen en kunnen mentor en mentorleerling hun uitkomsten naast elkaar leggen en in gesprek gaan over de verschillen en overeenkomsten. Net als bij het vaardigheidsportfolio (zie kader *onderwijsaanbod op vaardigheden*) willen we op deze manier het 'zicht op zelf' en het reflectievermogen van de leerlingen bevorderen.

In 2024-2025 starten we met een nieuwe teamscholing, over *artificial intelligence* en onderwijs. Verder continueren we twee onderwerpen uit 2023-2024: feedbackcultuur en taalrijke school. Het schoolteam gaf school in het tevredenheidsonderzoek van 2024 een 8,1. Het onderwerp waarop de minste tevredenheid werd gemeten, was de onderlinge terugkoppeling en samenwerking. Ook in 2024-2025 blijven we daarom de focus houden op het doorontwikkelen van de feedbackcultuur.

De leerproces dat het LKC doorloopt om een taalrijke school te worden is drie jaar geleden gestart. De werkgroep die dit proces samen met het CPS vormgeeft, schoolt haar leden in 2024-2025 om klassenbezoeken te doen en in gesprek te gaan over hun observaties. Zoals het hele project zijn ook deze gesprekken gericht op het schoolbreed stimuleren van formuleringsvaardigheid en woordenschat. De werkgroep deelt haar ervaringen in oktober 2024 op een landelijke werkconferentie

PEERSONSVORMING

Het Leo Kannercollege is een UNESCO-school. Concreet betekent dit dat we de leerlingen een activiteitencurriculum bieden dat alle vier pijlers van UNESCO omvat: vrede & mensenrechten, wereldburgerschap, intercultureel leren en duurzame ontwikkeling. De activiteiten kennen een theoretische én een verwerkingscomponent. Op deze manier vullen de leerlingen gedurende hun schoolloopbaan hun burgerschaps'rugzak'. De leden van de werkgroep *activiteitenleerlijn burgerschapsvorming* hebben zich in 2023-2024 gericht op het onderdeel *democratische cultuur*, waarbij leerlingen ervaring opdoen met de vaardigheid 'polderen'. De samenwerking met Hoogheemraadschap Rijnland betekende een forse stimulans voor dit project. In 2024-2025 begeleidt de werkgroep de pilot van de burgerschapsvragenlijst van Zien!VO. Met deze vragenlijst hopen we de ontwikkeling van leerlingen in beeld te kunnen brengen op het gebied van burgerschap.

In de monitor Sociale Veiligheid die scholen in het hele land elk jaar afnemen, zagen we in 2024 de score dalen op de stelling 'Ik ga graag naar school'. In recente publicaties van het Nationaal Jeugdinstituut kwam naar voren dat de kwaliteit van leven van jongeren tijdens corona afnam. Aanvullend signaleerden de onderzoekers dat dit zeker niet alleen corona-gerelateerd is, maar ook getriggerd wordt door toenemende maatschappelijke druk. Ze raadden scholen aan om te investeren in de pedagogische basis en om mentale gezondheid net zo belangrijk te maken als fysieke gezondheid. De keuzes die het Leo Kannercollege in schoolplan 2021-2025 heeft gemaakt, zijn in lijn met deze adviezen. De maatschappelijke druk neemt naar verwachting de komende jaren niet af, in tegendeel. Op het LKC zullen we met alle geledingen in school onderzoeken hoe we onze leerlingen kunnen stutten en steunen in de omgang met deze druk.

We hopen dat onze samenwerkpartners op het gebied van leerlingzorg, Rivierduinen en Inzowij, met ons willen meedenken. Rivierduinen biedt sinds een aantal jaren twee ochtenden in de week op school individuele trainingen psycho-educatie, sociale vaardigheden en 'zicht op zelf'. Inzowij-begeleiders bestieren op het LKC project *De Wissel* ter versteviging van de schoolgang. Dit project is in het tevredenheidsonderzoek 2024 positief geëvalueerd. Hiernaast biedt Inzowij tijdelijke individuele begeleiding op het LKC, bijvoorbeeld voor jongeren met een opbouwrooster. Dit is mogelijk in het kader van Jeugdhulp op school (JOS), een initiatief van de samenwerkende gemeentes van Holland Rijnland.

Sinds 2018 is het voortgezet onderwijs in de ban van aanstaande curriculumvernieuwingen. Politieke vertragingen gooiden tot nu toe roet in het eten. De vernieuwingen zullen de komende jaren alsnog het licht zien en krijgen daarom een plek in ons nieuwe schoolplan 2025-2029. Onze eigen curriculumvernieuwing op het gebied van *Digitale Geletterdheid* (DG) kende gelukkig wel voortgang. Na drie jaren onderdeel te zijn geweest van andere vakken staat *Digitale geletterdheid* in 2024-2025 als apart vak op het rooster van leerjaar 1 t/m 3 en klas 4 vmbo-tl. De werkgroep *Digitale Geletterdheid* (voorheen: computational thinking) heeft de afgelopen jaren een doorlopende leerlijn ontwikkeld, die loopt van 'denken als een computer' tot MS-applicaties en van *Internet of Things* tot digitaal burgerschap. Via het meester-gezel-principe heeft de werkgroep stap-voor-stap alle mentoren getraind om de lessen te kunnen geven. Het klaslokaal waar een groot deel van de DG-lessen plaatsvindt, is in gebruik genomen en zal zich de komende jaren met het vak mee blijven ontwikkelen.

Met de toevoeging van Digitale Geletterdheid aan het rooster heeft het LKC de verrijking van haar curriculum met praktijkvakken voltooid. Van een school met veel nadruk op theorievakken is er in de eerste drie leerjaren stap-voor-stap gewerkt aan een mooie mix tussen theorie- en praktijkvakken. In klas 1 en 2 staan bij alle leerlingen deze praktijkvakken op het programma: muziek, tekenen, gymnastiek, weerbaarheidsles, digitale geletterdheid, koken en handvaardigheid. Voor leerjaar 3 zijn dit gymnastiek, digitale geletterdheid, koken en handvaardigheid. Ook de leerlingen die zich in 4 vmbo-tl voorbereiden op doorstroom naar het mbo, zien deze vier praktijkvakken gedurende 2024-2025 terug in hun rooster. Waarom we zoveel praktijkvakken bieden? Autisme gaat vaak gepaard met een grillige ontwikkeling, waarbij cognitieve en sociaal-emotionele groei uit balans zijn of raken. Net als bij de projectweken (zie kader *Onderwijsaanbod op vaardigheden*) doen de praktijkvakken een ander appél op de ontwikkeling van leerlingen. De mix van theorie- en praktijkvakken stelt ons in staat met de leerlingen aan deze disbalans te werken.

Voor schoolplan 2021-2025 hadden we ons ook voorgenomen om hybride toetsbeleid te ontwikkelen. Op vakniveau hebben de vakgroepen ALFA en GAMMA de afgelopen jaren veelbelovende pilots gehouden met letterbeoordelingen in plaats van cijfers en met praktische opdrachten in plaats van een proefwerken. In 2024-2025 bekijken we hoe we hybride toetsbeleid verder tot ontwikkeling kunnen brengen.

Wat betreft toetsing hebben we de afgelopen jaren niet alleen naar de beoordeling, maar ook naar de setting gekeken. Op het rooster van de leerlingen van 4 havo en 4 vwo staat eenmaal per week een 'toetsmoment', een blokkur waarin ze met drie klassen tegelijk in de examenzaal een toets maken. Sinds twee jaar wordt het toetsmoment ook gebruikt voor het houden van 'hoorcolleges' als voorbereiding op mbo, hbo en wo. Het simuleren van lessituaties van vervolgoopleidingen is de reden dat we vorig jaar ook voor de leerlingen van 4 vmbo-tl een toetsmoment hebben ingevoerd. De pilot is succesvol afgesloten en dus verschijnt het toetsmoment met ingang van 2024-2025 standaard op het rooster van 4 vmbo-tl.

Veel onderwerpen in dit schoolplan kunnen we binnen de muren van de school tot ontwikkeling brengen. Dit geldt echter niet voor het verkleinen van de 'transferkloof' tussen thuis en school die het autisme in de hand werkt. Het overbruggen van deze kloof valt of staat bij actieve uitwisseling tussen ouders, leerlingen en leerkrachten. Om deze reden organiseren we vijf keer per jaar ontwikkelgesprekken tussen leerling, ouders en mentor. Hiernaast houden we informatieavonden voor ouders en verzorgers waarin laten zien (en ervaren) hoe we op school werken. Op advies van de klankbordgroep organiseerden we de afgelopen jaren een extra avond voor de ouders van klas 1 en 2. Centraal stond in eerste instantie het vak LGO-P, waarmee we de weerbaarheid van leerlingen trainen. Inmiddels staat deze informatieavond standaard op de ouderkalender van het LKC en krijgen ouders niet alleen een inkijkje in LGO-P, maar ook in de andere praktijkvakken.

ONDERWIJSAANBOD OP VAARDIGHEDEN

Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) maakte het de afgelopen twee schooljaren mogelijk om extra in te zetten op de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen in klas 1, 2 en 3. Dit hebben we gedaan in de vorm van projectweken. Tijdens een projectweek werken leerlingen onder leiding van kunstdocenten van Stichting Tamino vanuit film, muziek, drama of grafische vormgeving aan een bepaald thema. Deze werkwijze haalt leerlingen uit hun comfortzone en stimuleert prachtige groeispurten. Het NPO maakte het mogelijk om twee projectweken per leerjaar aan te bieden. Binnen de reguliere begroting van 2024-2025 hebben we budget kunnen vrijmaken voor één projectweek per leerjaar.

Groeispurten zien we ook ontstaan na de stageperiode van de leerlingen in klas 4 vmbo-tl. Tijdens het NPO hebben we om die reden ook voor de leerlingen van 4 havo en 4 vwo een stageperiode ingevoerd. Dit pakte uit zoals gehoopt, sterker nog, voor de leerlingen van 4 vmbo-tl willen we het aantal stagedagen uitbreiden. Op die manier kunnen we de leerlingen niet alleen een kijkstage laten ervaren, maar ook een werkstage. De uitbreiding gaat in twee fases: in 2024-2025 verlenen we de kijkstage naar vijf dagen en in 2025-2026 introduceren we in het voorjaar een tweede stageperiode.

Het vaardigheidsportfolio dat we aan het begin van schoolplanperiode 2021-2025 in ontwikkeling hebben genomen, breidt zich in 2024-2025 uit naar klas 3, en misschien zelfs een stukje naar klas 4. We hebben het portfolio in het leven geroepen om aangeleerde vaardigheden steviger te verankeren bij leerlingen en het 'zicht op zelf' te stimuleren.

Op het Leo Kannercollege werken we niet alleen bij de praktijkvakken aan vaardigheden. De werkgroep *lunchjournaal* heeft een werkwijze ontwikkeld om de dagelijkse journaallessen om te vormen tot constructieve debatten. Aanleiding hiervoor waren observaties vanuit het schoolteam dat de polarisatie in de samenwerking ook de school binnendruppelde. In 2024-2025 zal de werkgroep de werkwijze schoolbreed borgen.

De werkgroep *doorlopende leerlijn practicum* heeft de afgelopen jaren het lesaanbod voor practicumvaardigheden geïnventariseerd, gecategoriseerd, gestandaardiseerd en uitgebreid. In 2024-2025 borgt de werkgroep als eerste de doorlopende practicumleerlijn van het vak NaSk. Ook buiten het practicumlokaal doen de leerlingen van het LKC aan practica: op het schoolterrein is de afgelopen jaren een buitenlokaal verzeen, eerst 'ondergronds' met bodemvoorbereiding en een waterput. Afgelopen schooljaar is de bovengrondse aanleg van start gegaan. In 2024-2025 ligt de focus van de werkgroep op het stimuleren van biodiversiteit en het ontwikkelen van het buitenlokaal als lesplek.